

“ԱՐԵՎԵԼԷ”

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՈՐԵՆ

ԳԱՐԵԳՐԻՆ ՊՕՅԱԶԵԱՆ
և. ՊՈՒԼԻՍ, ԳԱՆԱԿՈՒԹ

ԲԱՏԱՆՈՐԱԳՈՐԾԵԱՆ ՊԱՅԱՆՆԵՐԸ	
Ե. Պոլսոյ համար սահման	80 Գ.Օ.
Վ. Վերսալի	45
Գաւառներու համար սահման	109
Վ. Վերսալի	60
Օսար երկիրներու համար սահման	35 Զ.
Վ. Վերսալի	20

Թարգմանիչ ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ.

ՕՐԱԹԵՐԻԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳՐԱՄԱՆ

ԵՒ ԲԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ

10 PARAS

ԶԱՐԱԲԱՎԱՆ ՆՈԹԵՐ

71 թիւը իբրեւ խորհրդանշան.— Ասոր-
ճանախին պատկեր.— Նորաճն խո-
րհրդանշանները.— Արդարադրու-
մը պայմաններու մէջ.—
Նազար փառաւ.— Խո-
մանք։

Մեր «71» թիւը ողջ առողջ ազատ-
անցաւ. այսուհետեւ ո՛րեք օրով,
բայց առաջինը, «71» երեսփոխաններու
ներկայութեամբ պիտի ըլլայ օրհնաւո-
րային և առաջին փառքի մը։ Այդ
թիւը, 71, ուրիշ ընկերութեան մը մէջ
այ խորհրդանշան ընդունաւ։ Է. Այ-
սինքն զոգրեալ և առաջիններու ընկե-
րութիւն մը իբրեւ գիւղերային անդորներու
ընկերութիւն մէջ զգաւ։ 71 դանկաւ, դա-
շտին սուր կողմէն հարաւորեալ պիտի իջն-
էրկերու վրայ, Կերեւի թէ այդ ընկե-
րութիւնը իրենց զարգացումը ու մեր երես-
փոխանութեան թիւը 140, որուն կենդ-
անիւն է 71-ը։

Այդ թիւը որ կառավարական էր
չըլլալի մէջ չկար, օտարութեամբ ինչ
և լրտեսներ, այդ թիւերը պատահաւ ըր-
անելով, զարգանի համաձայնութեան մը
պիտի զգանին մեր երեսփոխանութեան ու
առաջիններու այդ խառնաշառիղ ընկե-
րութեան մէջ։

Է. գիւղերային անդորներ, լաւ լա-
ցեք, 71 թիւը նախապէս հոգալիք զաւ-
տել մէջ, ու այսպէս զուրա ելէք իմ
կարծիքովս, 71 դանկաւի տեղ, 71 դա-
նկանց մէջէն արժանաւոր կը դնէք
զարգանի. այդ միջոցը աւելի փոխաւ
է. Միայն թէ քիչ մը ալ փոքր ունենա-
լով, զիւրեք վրայ ապաւ տեղ. քիչաւոր
կուտար ապաւնակներու թիւին ու բերին,
ու ապաւնով կ'անցնէր կ'ընկար։

Այս առիթով պատմութիւն մը պիտի
ընեն. ուստի ինչեք և մ'— Իմանա-
լով, որ արտաքին գիւղերային անդորը
մը կ'իջարկաւ առաջիններու ձեռքը։ Գործը,
կանցող զինքները չարտաւ մը ընկեր,
հրաւիրաւ զոգրեալ ձեռքին մէջ կը
պարտէ իր գաղանկներն ու զարգիւն
կ'ապաւնէ. կ'երեւի թէ «71»-էն աւելին
զատեալ են որ թիւը փորձանք իրաւոր-
ձեռեալ չէ։ Առաջինները, հաւել զանի մը
բայց հետագայ, կը դառնան սարսափա-
նէ գաղանկներ. աւելին թիւերը ու իրաւ-
քներն ալ կը գտնեն աղուոր պարտիկ
մը, զորեղանակ ալ կ'անհետաւորեան զիս
տեղեւոր իրենց զարգանքներու թիւին մէջ։
Առաջինները, ինչպէս գտնէք արդէն,
հասարակական մարտնչութիւն զիս աւ-
ելի մեծանալու ու վտանգաւոր, տեսնելով
որ յայտնապէս անպատուեալ էր երկաթի
այդ պատմական գործին, կ'ընեն իրենց
վտանգաւոր յանձնարարքն ինչ, ինչու ու-
րինս պատմեալ էր զայն իր թաղաքացիին
մէջ. ինչու չարաքներ իրենց ետեւէն
բար զանի մը զայց հետագայ էին իրենց։ Այդ
պատմական յայտնարարութիւնը իրենց
եղաւ, ապաւնով մը կը նետեն ու խորիս
տաղար իրենց ձեռքան կ'առնեն, այս
անգամ պարտիկ մը ալ իրենց հետ, այդ
գործին մը, այսպէս ինչու, աւելին լաւ
հետեւեալ մեջ անցան էր։ Վտանգ եղէք
գործը, մեծանալութեանը. ինչէ՛ք չէ՛ք
հաւատար, կ'ընաք արդէ տեղեկութիւն
բաղել Մարտին։

Այսու ամենայն կարելի է վերա-
դառնալ մեր գլուխը ելլել այդ առաջին-
ներու հետ որոնք իրենց արդարանքներն
ու չարաքներն իրենց ինչին գիւղեր
ասան, մարտին մէջ։ Եթէ չիս երկուս
են, ինչէ՛ք չիս ուրիշ նոյն թիւը ան-
ցնեալու յաղորդներն ինչ ունենալ, կը
նախապէս տեսնուի ու հանգիստ կ'ընեն ըսելով.

«այս է հանգիստ իմ. ի մամ ընակեցայ»
Այ, ինչ ընեք հապա յայտնի առա-
ջինները որոնք ցորեկուսն լուսով կու-
գան. դուրսը կը դարձնէ. և դուստրա-
լուս՝ զանեք ներս կ'առնէ. Աստու-
թութիւն ունին իրենց ձեռքը, ընակա-
հանութիւնով ալ ստորագրեալ են, և
մարդը, իրաւունքի ու օրէնքի անհեղ-
կուցայ տունը, թէ ինչպէս. (Մարգա-
րիտ) Համարաւորեալ անուն այդի կինը
ունի երեք մանչ դուստր. երեքը, 25 տա-
րեկան, ամուսնացած, եօթը տարի է որ
Ամերիկա զայցած է. միջին 20, կուսեղը
18 տարեկան, ամուսն է ալ ամուսնացած
ու երկու տարի է որ Ամերիկա կը գտ-
նուին. Յարց դրեալ զիս զիս իրենց ջրա-
ցին վճարեալ տարեկան պարտքը որ
չուն պէս կը ցնէր Այսօր այդ տունը ու-
նի 180 ոսկի պարտք. ամուսն տակուն
է, լաւ լաւեք, 900 դանկաւ. Պարտա-
պանեց, Գործը Մուլտ Լուիս փոքր-
ձին եկաւ. Մարգարիտին տունը և ապա-
նայ կամ պարտքը վճարել և կամ ամեն
ամսապէս յորդեղ պարտատուներու
այսինքն 900 դանկաւ քարոզել մայր
զուգարին վրայ և անոր ալ տոկոսը ամ-
բողջ 9% չարեցնել։ Աս ինչ զարմու-
րեալ է, կարելի է երեսնակոյն թէ այդ
տունը պիտի կընայ ապաւնով այդպիսի ըս-
տիկովն պարտապանեցարարութիւն մը։

Ուրիշ մը.— Մեր դրացի Պետրոս Եղ-
իարարան երկու օրէն ունի Ամերիկա
Այդ մարդը զրկուած դրամներէն ամեն
ամսու 5 ոսկի տոկոս կուտայ։ Այս-
պէս և ուրիշներ։

Աւելին կայ հիմա։ Այդ պատմեա-
լուսները, Գործը Մուլտ, Ամերիկայի
Սանտո, Սանտայի Լուիս, Փայպլայն Օս-
մանն ու Միւլտայնը, մեծանալ ինչին
ու իրաւունքը, որոշած են ալ պարտա-
մուրհակ չիղիւն և ուսուցած են ամեն մի-
ջոց գործ զինք պատմեցին զանեան
երբ իրենց կ'ըստի թէ սպասեցէք, վաղ
միւս օր ըրողաւ կուգայ. Աստուած ողոր-
մած է, կը պատասխանէ. (Հա՛, հա՛,
հա՛ւրը ու պիտի կընայ իր խառնաշառիղ
զիս պիտի փարպարել վերեւիդ հա՛ւ-
նարիքիդ օրը. հա՛ւ. կ'երեւոյնքը...)։

Ինչ պիտի ընեն այդ ինչները. ինչ-
պէս, ինչ կերպով հնարաւոր է պիտի
այդ զարգանքին ձանկերէն։ Եթէ փո-
քուրի այդ պարտքներու յատակը, ան-
չուց կը գտնուի չիղիւն գումար մը 9%
ամսական տոկոսով, իրաւունքով անկա-
նաւ տոկոսն ալ վերաճուած մայր գու-
մարի, հասած է այդպիսի անակի թիւե-
րու։

Առաւելի հարաւորութեան տեսակ
մը որ լինի, աշխատանքի անընդունակ
զարգեցող կընեն կառավարութեան ու-
մին, զարգած, չարած, զարգաւոր լեռու-
ցած, զարմի տիրացած, ծծած է արեւ-
նաբաժ արդուի պէս խաղալ, աշխատել
հարինքը տուող ժողովուրդը և այսօր,
զարգած, աշխատանք կառավարութեան
չուրիւ, պարտատուական կընէ կուտալ,
ուզածին պէս տոկոս կը քարոզէ, և ու-
զած օրն ալ կուգայ կը նստի գիւղացիին
վզին վրայ։ Նստի հետեւանալով և կարծի-
քի ընդհարանական Պանդուկէ ցանկի
համար ըսելուած մեծ գումարէն. լաւ-
ձեռն ըսելուովներ եղած այդպիսիներուն
ալ, առ զիւրաքան պատմաւոր որ հա-
րաւորաբար ներքին տարրն է, անդակա-
կառավարութեան ինչին ու մարտնչ
հան-
ցածը, անդակա-կառավարութեան չուր-
իւ, կ'ընեն ու ըրած է խաղաղ ընակա-
լուսն երկրի զանգուլ խաղաղ։

Այս առաւել լուսարեւ։ Բայց ունի
կառավարութեան մէջ՝ կառավարութեան
(*) Բայց ունի եկած նամակներ։

աւելի փոքր լինանութիւն մը որուն ներ-
կայացուցիչներն են կարգ մը զարմու-
րեալներ, պէ՛ն անունով, Աստու-
թութեան ձեռքը ունին հոգը. բնականա-
րէան օրով այնքան ուսուցած են որ
անսահմ կերպով տիրացած են նաև կեն-
քերու ալ։ Կայ տուն որ բոլորովին թա-
փուր մնացած է. կայ ալ որ ձգակտօր ե-
ղած է։ Աստուսն երողները զայցած են
Տիգրանաւոր. բայց դրամը, նոյն իսկ
գիւղացիին զրգանքն յափտակուած դրա-
մը, զորածուած է ի վնաս գիւղացիին և
մարգարիտին, արհնկաւոր իր տեղը
զարգածը սուր ամեն մեղքերէ։ Կան որ
պարտքին զրուս ալ են, նոյն իսկ հար-
ցածնիւ զատուար։ Այ գուցակու է թէ
ո՛ր կը հասնի արդարեւեմ գործը։

Հիմա կը խորհիմ թէ այսուհետեւ ալ
պիտի կարենա՞յ, տեսական ըլլալ երկրին
մէջ Արդարութեան այդ նախկին դու-
րեալները որ հայտնութիւն էր իսկական ար-
դարութեան դէմ, հիմա՞ որ ստուգի-
արդարութեան նախարար մը ունինք դա-
տական գործերու գլուխը։

Երբ արդարեւ զարգաւոր, Կառա-
մանի, Կառակալ զրկուեցաւ, իր պատա-
նական ընտանեկութեան օրը, ամենին ա-
ւելի, փրկուի տեսակցութիւն ունեցաւ.
դատական պատմեալներու հետ։ Իր պա-
տմանարարութեան օրով ալ, ամենին ա-
ւելի փրկուի տեսան իր չորհուր-
արդարութեան զրկուածները, — արդարա-
կաններու դատը։

Ինչպէս զարմ եմ ասել առաջ, Նազար
փառա գործը է առաջ աղմուկի. իրենց
արդարութեան քարոզական ուժ մը, իր
չըլլանակալ վրայ, չստ գործը է. Միջո-
նապատկէ կը գտնէք զինքը. եւ ասկան
այդ փառն ալ իր պատմականքն ունի
ճարտար, ցած մասնութիւն իրեն չեն
մտնար։ Իրեն ապաւնարող ծառան-
րուն զրկուած յատկութիւնը պէտք է ըլ-
լան պարեհութեան։ Բայց զիջումով մը
իր անուանել ըրողները՝ անդալիքի զա-
տակարարութիւնն են։

Այդ ալ է. Այն տանն երբ բոլոր հայ
մտնանքը, իրեն Դատարար տարրը,
վտանգած էին ու անդալիք կը վտանգէին
իրենց թուրք տերերէն ու տեսնելէն, ո-
րոշող անդալիքով հասարակարար ծառա-
յած էին, Նազար ըսալ իր ժողով կը պա-
նէր կարենալ հայ երեսփոխար մը։ Սակայն
լուսն չարանքը, ընդհանրական անկա-
նաւ երեսփոխար մը, սեղմ ու նեղ
չըլլանք մէջ, նախարարին ամենին աւելի
վտանգելին էր, իր չորհուրը զերծ պա-
նուած անուանեալ գործակցներէ, մոլե-
նաւոր տեսութիւններէ։

Իրեն համար ըլլալու պայմաններն են
պարեհութեան, անկեղծութեան, պար-
տմանարարութեան, մաքուր քարոզական
տեղ ըլլալ։ Վայ եթէ հասկանալի բար-
ձրեան, անմիջական կը արդուն պայտ-
նակաւ տեսութիւնն ու կ'ընեն անդալիք
Այդ մասին ու ինչ միջոցներով, բա-
նարարութիւնն չեն գործը։

Այս չենք կընար յուսալ թէ այս եր-
կիր մը Արդարութեան միջոց փրկու-
կաւ պարեհութեան, իր չորհուրը ուրիշ
կընէ այդ աստուածային երեսփոխար և իր
թիւնեան կընէ անցնէ մարտին ու
իրենց գործերը։

Բայց ինչ կերպով արդարութեան պի-
տի հասնի թուրք խառնակն որ ամեն
կողմ կը ցցուի ունի յառաջդիմական ջա-
լորն առնէ. իսկին տարրի աղաքանա-
լութիւնը, հայ, յոյ, Իրան, թուրք, հա-
մարտնչորդ կարմիր, մէկ շարքի առաջ,
միջինին մը, որոշումներ արդարեան, կա-
նուցաւ խառն մասնախումբ մը ըսակա-
ցելու. Ստարիքներ ինչինութեան հետ ու

կ'ընեն կ'ընեն սակաւոր ինչիններու,
Ինչպէս կ'ընեն, բնականութեանը ան-
յաղող անցան։ Մասնախումբը, տարրեր
կարգաւորութեամբ, յաղորդեալ գործին
չորհուրեալ գտնել ու երկու օր առաջ
սկսաւ պարզեղ գործական շարժումը
Պէյքերլէյին, Կառակուսեղին։ Գայտի
Իսկիւտարի, որ ջրեղէն հասանքի պէս
Խալիքիին կ'ընեն ներս դրամ կ'ըն-
անցնէ, խառնար թուր չտեսաւ որ պո-
քոցին չորհուրեալը ցամաքին մտնե-
նան, և աստիկ կառուած, այդ ժողովուրդ-
ին միջոցական ցոյցին դէմ, ըրելով,
մասնակիցով կը սպասաւ ժողովուրդին և
կարողութիւնը պէս քարոզի իր տեղայ անոր
դէմ։

Ինչ, ինչ կ'ընեն. Արգելի ժողով-
դային ձեռնարկ մը յաղորդութիւնը ու
միջոց դէպի ետ, հակառակ կողմը յուսա-
լէն, դէպի մոլոր, դէպի զրկաւոր, դէպի
պատմութիւնները։ Ու այդ ամենը հոս,
Վաստիք մէկ ամուսնին վրայ, որ ամեն-
քին աղքատն ալ։

Կը պատմեց որ կառավարութիւնը
արդարեւ զարգաւոր ցոյց ապ թէ այդ
խառնար ալ իրաւունք չունի իր մասնա-
ներքով, իր ըրելովը, իր զարմանքովը
արեւին օրը ինչիններու ու երկրին յա-
նարարութեան առնէ. ապաւնով պէս
ցցուցելու։

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԿԵՆՔԵՆ

ՈՒՍԱՐԸ, ՄԱՐՏ 1

Ամերիկայի Ուսումնասիրողներու խո-
հրդակցական կոմիտէի ճիշդ փափաք-
զայն ու ժողովուրդ տեղի ունեցաւ փոքր.
27ին Ուսումնասիրող. ժողովուրդին մէջ.
Պէքէք է որ քանի իր խոսքով ժողովին
նկարագրութիւնն ընէր։

Նախկին ձեռնարկութեան ընկեր-
եղը՝ արդաւ մասնախումբ մը օրակարգ
մը ներկայացուց, օրակարգ մը, առ-
կայն, ո՛ր գործնական կամ պայմանական,
այլ ջանք փափաքներու մարմնացումը, որ
ի մէջ ալ, կարին ու Ուսումնասիրող-
ներու Դատարարական Միութիւնը և ի.
Կարգերի մէջ կ'ընեն զանազան գործեր
միջոցներով իրենց և վաղը...

Սակայն ժողովը սակայն կայացող օրա-
կարգը. Ա. Կարգերը. միջոցներ մը.
գիրք։ Բ. Միութիւն Ամերիկայի Ուսում-
նասիրողներու։

Ժողովը ըսելուց անց Կարգեր կը-
րար. Կարգերը (քաղաք) կ'ընեն արդ-
արութեան Միացեալ Ընդ. հաստատուած
1900ին, զարմաւոր 3000 տարեկ. պատ-
գամարներ. Ա. Մարտնչական և Գ.
Մարտնչական 1888ին, զարմաւոր
8000 տարեկ. պատգամարներ. Զա-
կար Կարգերն և Բ. Տէր Մարտնչական
Միութիւնի Ուսումնասիրող Ընդ. հաստա-
տուած 1888ին, զարմաւոր 1400 տա-
րեկ. պատգամարներ. Խ. Արդարեան,
Մ. Պաշտպան, Հիւսիսային Ուսումնա-
րող Ընդ. վերաւորութեան 1900ին, զար-
մաւոր 2000 տարեկ. պատգամ. Զ.
Յովսէփեան և Գ. Պէքերլէյն։ Մէքէրի
(Մ. Արգի) երկուս զարմաւորներու ը-
պատգամ Ընդ. հաստատուած 1900ին, զար-
մաւոր 600 տարեկ. պատգամար.
Զ. Միութեան ու Ե. Արդարեան. Երկրի
երկուս Ուսումնասիրող Ընդ. հաստա-
տուած 1891ին, զարմաւոր 2400 տարեկ.
պատգամարներ. Զ. Տ. Պաշտպան, Մ.
Միութեան Խոսքով (Լուսնային) Ուսումնա-
սիրող Ընդ. հաստատուած 1900ին, զար-
մաւոր 3200 տարեկ. պատգամար.
Ե. Մ. Փափաքան և Ե. Քարգաւոր. Խո-
սքով (քաղաքական) Ուսումնասիրող Ընդ.
հիմնուած 1900ին, զարմաւոր 200 տա-

ՊԵՏՐՈՍ Է. ԲԵՐԵՍԵԱՆ
ՏՆՈՐԻՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԹԱՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԹԱՐԻՍԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԵՆՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

[Կենսագրական կարգաւ Բ. Երես]

Կ. Կարգերն և Գ. Փափաքան։ Կա-
տար Ուսումնասիրող Ընդ. հիմնուած
1891ին, զարմաւոր 3000 տարեկ. պատ-
գամարներ. Բ. Պաշտպան և Բ. Պաշտպան. Ու-
սումնասիրող Ընդ. հիմնուած 1904ին,
զարմաւոր 800 տարեկ. պատգամար.
Գ. Փափաքան և Մ. Կարգերն 1881 զար-
մաւոր 1700 տարեկ. պատգամարներ.
Գ. Մարգարեան ու Մ. Միութեան։

Երկրորդ ամսաթիւն ընկերութեան
մասնախումբներն են եղած տեսնուցաւ որ
Կարգերը տարրերու գիւղերու ընկե-
րութիւնները մասնախումբ չեն ժողովին.
Սակայն հետեւեալ օրակարգով գործի կը
սկսի ժողովը. Ա. Կարգերը պարզեղ.
միջոցներով իրենց և վաղը...

Զապալ վերաւորութեան զարմաւոր
ամսաթիւն վեց ժամ կը ծնեն ինչիններու,
վերաւոր միջոցներով զարմաւոր մը միջոց-
նաւ. փափաք կը յայտնէր. նոյնպէս Մի-
ութեան կը ըսէր. Ամենին գործնա-
կան առաջարկ, որ ներկայացուցաւ Ժո-
ղովին մէջ, ապաւնով կ'ընեն ըսել
որ Կարգերը իրենց անդալիքն են. Աստիկ
այդ անաւորը։

Ա. Կարգերը մէջ արդէն գոյութիւն
ունենալը բարձրագոյն վարժարանին վրայ
երկրորդական գործերով մը հաստա-
տուած, Ամերիկայի Ուսումնասիրողներու
հասարակական նախաձեռնութեան Բ. Հե-
տեւեղ Տիգրանաւոր օրինակին, Կար-
գերը կ'ընեն անդալիքն անդալիքներով
Միացեալ ընկերութեան յանձնէր։

Երկրորդական գործերով իրենց
հաստատուած ինչին սկզբունքով ընդուն-
եալ, ապաւնով արդարեւ Կարգերը պիտի վի-
նեն իրենց այդ պատմը, իր յարմարե-
կան պատմաւոր. Բայց չընդունուեցաւ.
Իսկ Միացեալ ընկերութեան կողմէ վերին
հետեւեղ կ'ընեն կառարարեալ. աւելորդ էր,
զանի որ, ի վտանգին, Կարգերէն,
մեղքեր պարտաւորեալ էր այս յայտնա-
րութեանը. (Ամերիկայի ընկերութեան
ընդ. ինչ որ Միացեալ ընկերութեանը պիտի
ընէ ինչ որ Միացեալ ընկերութեանը պիտի
ընէ ինչ որ ընէ. ...) Իսկ Կարգերը
(քաղաք) պատգամարը նոյնիսկ ըսաւ.
Ինչ իրենց հարմարէ կամ խորհուրդի կը
սպասեն։

Կ. Կարգերն և Գ. Փափաքան։ Կա-
տար Ուսումնասիրող Ընդ. հիմնուած
1891ին, զարմաւոր 3000 տարեկ. պատ-
գամարներ. Բ. Պաշտպան և Բ. Պաշտպան. Ու-
սումնասիրող Ընդ. հիմնուած 1904ին,
զարմաւոր 800 տարեկ. պատգամար.
Գ. Փափաքան և Մ. Կարգերն 1881 զար-
մաւոր 1700 տարեկ. պ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ
ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅ ՀՈՅԻԶԻՆ ԴԷՄ

ՀԱՅ ՅԵՂԱԿՈՒՄԻՏԵԱՆ
ՀԱՅՇՈՅԻՉԻՆ ԴԻՄ

Իսաճեկական երանուն երիտասար
գործիչ և իր սկս ճանճի հայական հրա
պարակաստութիւններով արդիւն
աւարտող Պոլսոյ հայութեան նախախ
րիւժը կայացող հետեւոր ընկեր կայացու
թացաւորական մեզ դրկած է հետեւե
րաց նմանիւ ուղղուն «Բիւլգանդին»
խմբագրութեան՝ անցնալ արար տուա
նման ազգայնաւ ևր սեւանդի արդ
արդարանիւն արարիւ, որ արկող հայութե
նայկանք արածաւ է:

ԲԱՏ ՆԱՄԱԿ

ՅԱՍԻ Բ. ԿԼԵՄԵՆԵ

Ճիշէ՛ անցնալ այսոր գրեցիք ձե
հայականութիւն պնդէ Է՛լլայ մեր
գրական արարականութիւնը՝ զուրկ
նալ խմբագրական Միջինն այսոր ապա
սեղի, յուսարով թէ Պոլսոյ հայութեան
հոգեւ իմանալով՝ ու՛ր զարգէ մ
պնդիլ արկական ձեզ շանդէպ. ի զու
կարգ մը խմբագրիւնք գրեցին արդե
այսինքն յորտաւանք, ու զուր պատա
խանքով թրեւն ձեր զգալ հայական
նունը՝ շարանալ շարտախիւնիւր վերադ
արդարանիւն արարիւ, արարիւ ինձ չի վերադարձ
է ոչ ալ գրեւն թէ ինչ արարանա իրա
նաւարկութիւն է:

Ծն իր խաւով ձեզից հետեւ եւս

ապալը, ութը տարիներ է վեր չալի,
կրկն մեծակա չըջանի մը ծնունթ, կրկն
ու կրկն ճամբարդութիւններով ժողո-
ւըրդեան իրական կիճակին մօտէն տեղեկ
ե ակնարկեալս Կը ճայեալցյալն անոց
րոք Ե անբըկա Օսմ. Սահմանադրութիւնը
կարգութիւն, իսպառաակութիւն էս,

ան, կարող էք լինալ դատադուրենի
 բարերկիրություն ձուլել համարե՛լ, կը
 աստարաբմ հրապարակա՛ որ դուք, ե
 րկերի հայուհեան մեծամանտիկը
 լինի՛ երկա՛ն վիճակը՝ չէ՛ք կարող ըմ
 ունել՝ ե հասկնալ, չէ՛ք ըստ վախա՛նա
 լիկին՝ ե, ինչպէս կ'ըլնէ՛ ներկայ կա
 ղարկութիւնը ե ազգայնա՛նով թուր
 ռուսկութիւնը, ձեզ համար մ'անակ
 բնականութիւնը այնպէս պիտի լլայ,

Երբ արժեքը չեն տեսնել ու
տեղ աղաղ էջ այն ամեն նարտասա-
լիքիները, զոր նոյն իսկ ուժը ամի-
թիք էնտեղ է կրէ տակաւին չայրենիքի
նստաւոր հայ ժողովուրդը: Յիթիթու
ձ դատարարեալ ու նոյն իսկ ան-
կարգ հարկաբարոյ նամակներ՝ չաղարկ-
ելիս իմայն էլ պատմեն նիւթական ու
թիթիթիական այն խալտառակ նարտասա-
լիքիներնորն որոնք նիւթակալ է թշուա-
ղել: Մէջ օրն միւսը հրապէք չեն:

այսր, ապաքյ, ետաւ, ետաւ, զ՞...
 յար վրձնակոյ և ձեք յայկեալ ձ աշա-
 ռեթեան կը չափէր իրականութիւնը,
 կ'ըզոտէ: Ճառակապէս պիտի խնդրէի
 ձե՛ք որ լրբեա խմբագրիչներու հարկ,
 զձեք բնագիտական արարածներն վար
 ձէ՛ք, ու վաղէն երկ ճամբայ և կելով
 զի գաւառներէ իրակ ճամբորդութիւն
 ընէիք զե՛ք 5-6 ամիս մանրակրկիտ
 ընմաստարկեման, և յետոյ ձեք մե-
 յաւիտէ աստոր ամեն... ասէ՛ք:

Արդեօք ինչո՞ւ այդքան մը կը վախ-
ե՞լսուի, զէնք, ապստամբութիւն,
պաշտօնական թաւաբեկութիւն, չգիտեմ թէ
ի՞նչ որո՞շէր այդպիսի խօսքեր մը ըրած
ման ո՛ւն է առիթով, սակայն ես Սուլ-
է Ամէտի հրապարակած վրայ մամուլ
ապստամբութեան մասին խօսած մէկ քանա-
կապիկէն ան առթիւ ըսի, ճշմարիտ
մամուլապետութիւնը ապստամբութեան մեր

Մայիսի 1-ին կանոնադրեր մեր ընդուն-
ված, այն ատեն ըրողը Սոմախցիներս կը
կազմակերպէ մեր ստորիններով և պոմպա-
նով մենք յեղափոխութիւն մը յառաջ
մեր հայրենիքին մէջ»։ Չեն կարծեր
զոտըք անհատական այնպիսիութիւն մը
կ'ընէք ձեր յօդուածին մէջ, քանի
որ զոտըք զիս կ'ըսէ՝ անհատը և ոչ ալ

ձեզ, բայց ի ձեր գրուածներով, իսկ
 ք մոծագոյն թուփն ու յուրը վը
 ձէք Հայկազոն Յեղաթիփորեան խորտ
 լախն. ձեր նարուածները չեն թէ՛ Յ. Յ.
 իսկզու թեան են ուղղել, այլ առն
 նը որոնք ապաստարան թեան է յեղա
 թու թեան դուրս բարձրացնին՝ ներե
 ան, վը սրբազոյնք յիշատակը այն հա
 ճարու Հայերեան որոնք զիշատակաբ

կամ այն դրօշին տակ ինկան զվրժին
 տարիներու միջոցին հայրենիքի
 հրական հողին վրայ: Իե՞ս անոնց
 հրակն ցամաքած չեն, մի՞ թընձ այդ
 կարմիր արևուններուն վրայ: Եղբայ-
 ինձ և համբարախոթիւնք մեր խօսքի
 անկիւններուն ձեռքն ու սուրբ լղջ-
 տեղով չէ որ պիտի իրականանան,
 է՛ք այդ սարուկի հին երգը: Մեր ընկ

տար քարեկանները և թշնամիները,
հնա ալ գիտեն որ Հայը անկաստամի,
անաւորութեան փափաք, էնթիքիներ
համբերութիւն, խոնհմութիւն,
բաշխութիւն դուք էնք միայն որ կը
ողգէք. շատեր քարողած են, կը քա-
ն ու պիտի քարողեն տակաւին: Հա-
մար համարեալ է, պիտի համարէ
ախն. Օսմ. Կայսրութեան է՛ն Հար-

ած տարրը, ամենէն շատ դրվուածն
եր ամիսէ ի վեր. ձեք՝ «պէտքի, պոմ-
յեղապահութեան» ազատարարու-
թիւններ մի՛ ընէք, ազատութիւնը
լծանքէք, համերայւորութիւնը կը
էք) քարոզները չնո որ ազգայն եր-
կութիւնը պիտի ազատուի մեր Հայ-
օրին և Հայաստան. այլ «սպառազին-
խաղաղութիւն»ը, միշտեւ ուր Հայը

Գ. Ե.

րեբէ իրական ազատութիւնն ու
 արարեթիւնը, թող ներկայ կտաւ
 թիւնը, թուրք կոտակցութիւնե-
 ր հայրենակիցները բոլորն ալ լսեն,
 ակտով յայտարարելէ չնքս քալուիք

